

Synspunkter og positioner fra 92-gruppen i forbindelse med FN's konference om bæredygtig udvikling - Rio+20 topmødet i Rio de Janeiro, Brasilien - 13-22. juni 2012

Det er nu verden skal stille om til bæredygtig udvikling

Vi står overfor store udfordringer med at få skabt en fair og retfærdig udvikling for alle på kloden, der respekterer økosystemerne og planetens tålegrænser. Den nuværende udvikling nedslider og ødelægger naturgrundlaget og efterlader samtidig store dele af verdens befolkning i sult og fattigdom. I 2050 kan der være omkring 9 milliarder mennesker på kloden, der alle har ret til et ordentligt liv. De rige lande, bl.a. Danmark¹, forbruger fortsat en alt for stor del af verdens ressourcer, og samtidig vokser forbruget kraftigt for en stor del af verdens befolkning i vækstøkonomierne.

Det haster derfor alvorligt med at få ændret udviklingen i en mere bæredygtig retning. Rio+20 topmødet er det største møde i nyere tid om bæredygtig udvikling – og verdens regeringsledere må her tage beslutninger og igangsætte initiativer, der fundamentalt er med til at ændre den ubæredygtige kurs verden er på i dag. Kun hvis det lykkes, vil topmødet være en succes.

Større politisk vilje og ambition er afgørende

Men hvis topmødet skal blive en succes, kræver det politisk ambition og vilje. Vilje til at indfri tidligere forpligtelser og til at vedtage nye forpligtende mål, der vil indebære omfattende ændringer i produktions- og forbrugsmønstre og i ikke-bæredygtige sektor-politiker - Dette i særdeleshed i de rige lande, der i dag afsætter store globale fodaftryk i form af miljødestruktion og fødevarer-sikkerhed.

Der er risiko for, at Rio+20 topmødet på grund af manglende politisk ambition primært kommer til at træffe beslutninger om at sætte processer i gang frem for de beslutninger, der er nødvendige for at igangsætte den konkrete omstilling her og nu.

92-gruppen opfordrer derfor regeringslederne til at udvise reel politisk vilje til at sikre, at Rio+20 vedtager, konkrete og forpligtende tiltag, der bygger på de principper, der blev vedtaget på det oprindelige møde i Rio i 1992. Alle lande har et ansvar, men især de rige lande har et stort ansvar for, at Rio-20 topmødet træffer forpligtende beslutninger om en fair og retfærdig udvikling, der respekterer jordens miljømæssige grænser.

EU har stillet en række prisværdige forslag til et "Rio+20 dokument" om den nødvendige omfattende omstilling til retfærdige og bæredygtige "grønne økonomier". Disse forslag bør imidlertid afspejles i, at EU på mødet udviser vilje til selv snarest at iværksætte en grundlæggende reform af bl.a. EU's fælles landbrugspolitik, afvikling af subsidier til fossile brændstoffer, gennemførelse af en bæredygtig

¹ Ifølge World Watch Institute er der kun plads til 1,7 milliarder mennesker på kloden, hvis alle levede, som vi gør i Danmark i dag

biobrændstofpolitik og en ændring af den fælles fiskeripolitik, så den ikke som nu fjerner de fisk, der burde fanges af lokale fiskere i fattige lande.

Ud over at forpligte sig til snarligt at ville revidere de af EU's nuværende sektorpolitikker, der skaber miljøødelæggelse og fødevaresikkerhed, vil det styrke EU's troværdighed, hvis EU Kommissionens planlagte "skov-fodaftryksrapport" bliver offentliggjort før Rio+20 topmødet starter. Efter alt at dømme er denne rapport et af de mest omfattende bud fra EU's side på, hvilken omstilling der skal til, for at EU vil kunne respektere "planetens tålegrænser".

Rio+20 topmødet må respektere de oprindelige principper og beslutninger fra Rio-processen

Den oprindelige konference i Rio i 1992 resulterede i Agenda 21 og Rio-deklarationen med princippet om, at alle lande har et ansvar, men de rigeste lande har det største ansvar - herunder for at ændre egne ikke-bæredygtige politikker og hjælpe de fattigste lande til en bæredygtig udvikling. Konferencen var også med til at stadfæste princippet om, at forureneren betaler, forsigtighedsprincippet, adgang til information og deltagelse, samt en række andre principper om retfærdig bæredygtig udvikling. Selv om verden har ændret sig siden, er det vigtigt, at Rio+20 topmødet overholder principperne og beslutningerne fra Rio – herunder sikrer at der ikke sker en underminering eller sænkelse af det ambitionsniveau, der allerede er besluttet.

Det er vigtigt, at resultaterne fra Rio+20 topmødet bygger på en universel respekt for menneskerettighederne og en rettighedsbaseret tilgang, herunder styrker arbejdet for at forbedre rettighederne for kvinder, oprindelige folk og andre marginaliserede grupper.

Det er essentielt for muligheden for et globalt bæredygtige samfund, at de resultater der kommer ud af Rio+20 topmødet, sammentænker alle tre dimensioner i bæredygtig udvikling: det sociale/ udviklingsmæssige, det økonomiske og det miljømæssige.

Den danske regering må arbejde for, at de oprindelige principper og beslutninger fra Rio-processen bliver opretholdt, styrket og udbygget i forbindelse med Rio+20 topmødet. Samt at der sikres en retfærdig og ansvarlig bæredygtig udvikling for alle, der respekterer menneskerettighederne og en rettighedsbaseret tilgang.

Vigtige sektorer og emner:

92-gruppen har forskellige positioner til de emner og sektorer, der bliver diskuteret ved Rio+20 topmødet. På de følgende sider vil nogle af de vigtigste af disse blive gennemgået:

1. Nye globale bæredygtighedsmål – Sustainable Development Goals²

Globale bæredygtighedsmål (SDG'er) er et af de mulige resultater fra Rio+20 topmødet. Sådanne SDG'er kan eksempelvis omfatte mål for fattigdomsbekæmpelse og fødevaresikkerhed, udbredelse af vedvarende energi, forvaltning af de mere og mere knappe vandressourcer, beskyttelse af naturen samt bæredygtig produktion og forbrug. Det er vigtigt, at SDG'erne og processen omkring dem bliver sammentænkt med de nuværende Millenium Development Goals (MDG), som sigter på at halvere den globale fattigdom inden 2015. SDG'erne må ikke fjerne fokus fra at opnå de gældende MDG'er – man skal i stedet styrke indsatsen i

---

² Af WWF Verdensnaturfonden

de kommende år for at nå dem, og der skal sættes kurs mod afskaffelse af fattigdom i verden i årene efter 2015. Men hvor MDG'erne har fokus på de fattige lande, skal SDG'erne sætte mål for alle lande i verden, og føre til ændringer i forbrug og produktion i de rigere lande og vækstøkonomierne. Det er ikke mindst i de lande, der er brug for handling.

Følgende principper er vigtige for at sikre, at SDG'erne bliver en succes. De skal:

- være universelle; det vil sige, at de skal gælde for alle lande i hele verden. Både rige og fattige. Dog efter princippet om, at de bredeste skuldre skal bære den største byrde. Det vil sige fælles men forskelligartet ansvar blandt verdens nationer;
- sigte mod afskaffelse af fattigdom i verden og være baseret på princippet om alle menneskers lige rettigheder og lighed mellem nuværende og kommende generationer;
- formuleres i en åben og transparent proces, hvor alle lande og civilsamfundet inddrages. Det vil sikre både legitimitet og bedre gennemtænkte SDG'er;
- være handlingsorienterede, forpligtende og tilstrækkeligt ambitiøse til reelt at omstille verdens nationer til at være bæredygtige;
- være holistisk tænkte og ikke bare målrettet på en meget snæver sektor eller problem. De skal udnytte potentielle synergier ved at adressere problemer i forskellige sektorer på en gang;
- være baseret på menneskerettighederne og respekten for disse;
- adressere større miljøudfordringer på en gennemtænkt og ansvarlig måde. Alle SDG'er skal f.eks. have begrænsning og håndtering af klimaforandringerne med som en dimension;
- bygge videre på eksisterende globale aftaler.

Det er også vigtigt, at SDG'erne ikke leder til, at fokus fremover udelukkende bliver på de SDG-mål, der vedtages, og vigtige indsatsområder, der af en eller anden grund ikke bliver en del af en SDG'erne, dermed bliver nedprioriteret.

Den danske regering bør arbejde for, at der på Rio+20 træffes beslutninger om nye og ambitiøse globale bæredygtighedsmål på centrale områder. De globale bæredygtighedsmål må defineres og videreudvikles gennem en proces, hvor også civilsamfundet inddrages.

2. En retfærdig grøn økonomi³

Grøn økonomi er et af hovedtemaerne på Rio+20 topmødet, hvor det præsenteres som et redskab til at sikre omstilling til bæredygtig produktion og forbrug. Oplægget om grøn økonomi mangler imidlertid et fokus på retfærdighed, lige muligheder og på afskaffelse af fattigdom. Det er afgørende, at disse faktorer indarbejdes i forståelsen af grøn økonomi, hvis den skal bidrage væsentligt til bæredygtig udvikling. 92-gruppen har fået udarbejdet en rapport om grøn økonomi skrevet af eksperter fra lande i syd.⁴ Rapporten påpeger, at det er essentielt, at grøn økonomi skal fokusere på fattigdom og ulige fordeling af ressourcer i form af en *retfærdig grøn økonomi*⁵, hvis global bæredygtighed skal opnås. Dette er ydermere afgørende, hvis udviklingslande skal opnå ejerskab til de processer, som skal føre til bæredygtighed. En række udviklingslande ser med rette forslagene om grøn økonomi som de udviklede landes forsøg på at opsætte nye hindringer og omkostninger for udviklingslandenes udvikling i form af skrappe miljøkrav og handelshindringer.

---

³ Af CARE Danmark

⁴ <http://www.92grp.dk/cms/images/Fokus%20og%20Nyheder/Greeneconomy.pdf>

⁵ Equitable Green Economy

Det er samtidig et krav, at grøn økonomi reelt leder til en grundlæggende forandring af den nuværende økonomiske tænkning og praksis. Den måde vi opgør økonomien på i dag leder ikke til bæredygtig udvikling – tværtimod. Små justeringer er ikke nok. En grøn økonomi indebærer derfor en grundlæggende ændring af verdensøkonomien. Nye indikatorer må indføres til at måle forbrug af naturressourcer og grad af bæredygtighed i tillæg til mål for lighed, social beskyttelse og fattigdomsreduktion.

Følgende ni minimumskrav skal være opfyldt, før en grøn økonomi kan kaldes en retfærdig grøn økonomi:

- sikre både national og international retfærdighed mellem mennesker, såvel som retfærdighed mellem nuværende og kommende generationer;
- sikre velfærd for alle samt respektere, beskytte og fremme menneskerettighederne;
- være inkluderende, partcipatorisk og ansvarlig ved at involvere lokalsamfund, der bliver påvirket af de foreslåede ændringer og projekter i beslutningsprocessen;
- anerkende den iboende værdi af økosystemer og biodiversitet og beskytte disse og andre naturressourcer - herunder anerkende de miljømæssige grænser for økonomien;
- bygge på principperne om bæredygtigt forbrug og –produktion ved at udskifte de nuværende økonomiske modeller, der er baseret på at maksimere vækst samt en u-bæredygtig brug af naturressourcer. Til at støtte denne udskiftning skal der udarbejdes nationale indikatorer som rækker ud over BNP, og som integrerer sociale og miljømæssige omkostninger;
- anerkende og støtte den dobbelte udfordring fattige lande står overfor ved både at bekæmpe miljøødelæggelser og reducere fattigdom;
- finansiere udviklingen af grønne og bæredygtige sektorer i udviklingslandene og sikre overførsel af den nødvendige teknologi. Teknologien skal sikre, at udviklingslandene har mulighed for at udvikle sig i en bæredygtig retning - inklusive vedvarende energi;
- fjerne ikke-bæredygtige subsidier bl.a. til fossile brændstoffer, landbrug, fiskeri og biobrændstoffer;
- investere i fremtiden – inklusiv stærk regulering af den finansielle sektor og systemforændrende politikker.

Den danske regering må arbejde for, at beslutningerne om grøn økonomi på Rio+20 topmødet inddrager lighed, retfærdighed og fattigdomsreduktion. Samt at mødet tager beslutninger, der tager hul på de nødvendige grundlæggende ændringer i det nuværende, ikke-bæredygtige økonomiske system. Regeringen bør arbejde for beslutninger, der indleder en mere bæredygtig udvikling på en række konkrete områder med det samme, som f.eks. udfasning af ikke-bæredygtige subsidier, styrkelse af grøn indkøbspolitik, rammepolitikker for bæredygtighed, etc.

3. Corporate Social Responsibility (CSR) og virksomheders rolle⁶

Den private sektor har fået en central rolle i forbindelse med Rio+20 – bl.a. i forbindelse med diskussionen om grøn økonomi og finansiering af bæredygtig udvikling. Fra mange lande og aktører peges der på, at virksomhedernes aktive medvirken er afgørende både for at skaffe den nødvendige kapital og for at udvikle nye løsninger.

---

⁶ Af WWF Verdensnaturfonden

Erhvervslivet kan blive en vigtig medspiller, når der gælder om at skabe global bæredygtig udvikling. Men det kræver, at der arbejdes aktivt på at skabe et 'level playing field', så det ikke alene bliver de mest fremsynede virksomheder, der tager ansvar.

Rio+20 bør bruges til at fastslå, at alle virksomheder har et samfundsmæssigt ansvar herunder pligt til at bidrage til overholdelse af menneskerettighederne, de grundlæggende arbejdstagerrettigheder, beskyttelse af miljøet, bekæmpelse af korruption, samt skattebetaling i u-lande og modvirkning af kapitalflugt. Regeringerne bør forpligte hinanden på at udarbejde internationale regler, der præciserer virksomhedernes ansvar og stiller krav til store virksomheders rapportering.

Den danske regering bør arbejde for, at virksomhedernes samfundsmæssige ansvar diskuteres og klarlægges ifm. Rio+20, og for, at der træffes beslutning om udvikling af en international konvention med minimumskrav til virksomhedernes indsats og rapportering.

4. Bæredygtig energi og klimaforandringer⁷

Det er stærkt bekymrende, at klimaforandringerne stort set ikke er inkluderet i de nuværende Rio+20 forhandlinger. De stigende globale udledninger af drivhusgasser, og de klimaforandringer, som de resulterer i, er et af de mest alvorlige og synlige tegn på den ubæredygtige måde vores samfund er indrettet på – og den omfattende skade det har, hvis vi ikke omstiller vores energisystemer til vedvarende energi. Det er derfor essentielt, at begrænsning af klimaforandringer er inkluderet i alle beslutninger på Rio+20 topmødet - herunder i nye bæredygtighedsmål.

Adgang til energi for alle er en af grundstenene for afskaffelsen af global fattigdom. For at sikre at dette sker på en bæredygtig måde, er det vigtigt, at energien produceres fra vedvarende energikilder, og at udnyttelsen af energien sker på en effektiv måde. FN's generalsekretær har lanceret initiativet om Bæredygtig Energi til Alle⁸, der netop adresserer den universelle adgang, energi effektivitet og vedvarende energi. Vi byder Generalsekretærens initiativ velkommen, men mener, at ambitionsniveauet for målene skal være højere, og at adgangen til energi skal sikres på bæredygtig vis, ikke ved afhængighed af begrænsede ressourcer som fossile brændsler. Hvis der reelt skal sikres en bæredygtig udvikling, herunder at stigningen i den globale middeltemperatur skal holdes under 1,5-2°C, så farlige menneskeskabte klimaændringer begrænses, må målene for vedvarende energi og for energieffektivitet øges⁹. Derudover er opnåelsen af målene afhængig af, at de nødvendige finansielle ressourcer frembringes, og den nødvendige politiske vilje til at gennemføre dem er til stede.

Det er vigtigt, at det bliver ægte bæredygtige løsninger baseret på 100 % vedvarende energi og energieffektivitet, der kommer ud af Rio+20 topmødet. Energiproduktion baseret på biomasse må ikke underminere naturens biodiversitet eller fødevarer og bekæmpelsen af sult – som det f.eks. sker via satsning på førstegenerations biobrændstoffer som laves på fødevarer. Energiproduktion fra ikke-vedvarende energikilder som fossile brændsler og atomkraft, samt ikke-bæredygtig bioenergi, vil

---

⁷ Af Vedvarende Energi, WWF Verdensnaturfonden & Greenpeace

⁸ Sustainable Energy for All (<http://www.sustainableenergyforall.org/>)

⁹ Det forudsætter, at andelen af vedvarende energi i det globale energimiks skal hæves til mindst 25% i 2020 og mindst 40% i 2030, og at energieffektiviteten globalt som minimum skal fordobles indtil 2030.

modarbejde og dermed underminere arbejdet med at sikre en reel global bæredygtig udvikling og bør derfor ikke være en del af et energi-resultat på Rio+20 topmødet

Den danske regering må arbejde for, at der på Rio+20 topmødet vedtages konkrete energimål og -tiltag, der målrettet fokuserer på, at decentral vedvarende energi er den optimale måde at sikre energi til de 1,4 milliarder mennesker i fattige lande, som i dag ingen adgang har til f.eks. elektricitet. Målene for vedvarende energi og energieffektivisering skal være tilstrækkelig ambitiøse til at forhindre farlige menneskeskabte klimaændringer. Den danske regering bør også udnytte det moment, som diskussionen om en grøn økonomi skaber på Rio +20 mødet, til at arbejde for en klar forpligtelse for verdens lande om udfasning af de miljøskadelige subsidier til kul, olie, gas og atomkraft i 2015; en gennemsigtig rapportering af fremskridt i den retning og at reformer af subsidie-systemer gavner de fattige.

5. Landbrug og fødevarer sikkerhed¹⁰

Det nuværende fødevarer system producerer mad nok til klodens befolkning. Når omkring en mia. mennesker alligevel sulter, skyldes det en højst ulig fordeling af ressourcer og at fødevarer og landbrugsjord i stigende grad anvendes til dyrefoder og energiproduktion. Rio+20 topmødet bør fremme en bæredygtig agro-økologisk landbrugsmodel med specielt fokus på små-landbrug, som et vigtigt element i udryddelsen af sult og til at hjælpe i kampen mod klimaændringer. Dette system kan på en bæredygtig måde brødføde 9 milliarder mennesker i 2050 – men for at det kan lykkes, skal der ske et skift til et ressource-effektivt, emissionsfrit, bæredygtigt landbrug med økologiske landbrugsmetoder så hurtigt som muligt.

Omkring 15 % af verdens drivhusgas-udledninger kommer direkte fra landbrugssektoren, primært fra industrilandene. Et skift fra konventionelle, industrielle landbrugsmetoder i de udviklede lande til et klimarobust, bæredygtigt landbrug skal dermed sikre lavere udledning af drivhusgasser og skåne miljøet. En lavere udledning af drivhusgas fra landbruget i nord indebærer ligeledes, at der skal ændres på forbrugs- og ernæringsmønstre samt mad-spild.

I udviklingslandene kan investering i og omlægning til bæredygtige klimaresistente landbrugsmetoder både øge den lokale produktion af fødevarer samt skabe vækst i lokalsamfundet, og dermed også være med til at udrydde fattigdom.

Verdens ledere bør på Rio+20 topmødet beslutte at øge investeringerne i bæredygtigt landbrug, herunder er det vigtigt at sikre kvinders rettigheder og behov. Da kvinder driver størstedelen af verdens små-landbrug, er de en meget vigtig målgruppe. FAO har vurderet, at hvis fattige kvinder i landområder havde samme adgang til uddannelse, træning, teknologi, finansielle ydelser og markeder som mænd, kunne landbrugsproduktionen øges med 2,5 % til 4 % i udviklingslandene og ca. 150 millioner mennesker ville undgå sult.

Som nævnt i afsnittet om energi-sektoren, er det ikke bæredygtigt, når vigtige fødevarer bliver brugt til energi og foder frem for mad. Rio+20 topmødet må være med til at sikre, at verden er på vej til 100% vedvarende energi til alle, men det skal være bæredygtig energi og må ikke ske på bekostning af en fattigdomsorienteret indsats eller kampen mod sult.

---

¹⁰ Af Mellempøkeligt Samvirke, Greenpeace og Folkekirkens Nødhjælp

Den danske regering må arbejde for, at Rio+20 topmødet tager konkrete beslutninger, der i væsentlig grad fremmer en bæredygtig landbrugsudvikling og fødevarerforsyning både i de rige og fattige lande. Herunder øger investeringen og rådgivning i økologiske landbrug, fremmer små-landbrug, styrker kvinders rettigheder og indflydelse i landbrugs- og fødevarersektoren, samt omlægger landbrugsstøtten således at den ikke hæmmer fødevarerproduktion i udviklingslande.

6. Skov og biodiversitet¹¹

Skov spiller en central rolle for bæredygtig udvikling. Mere end 1,6 milliarder overvejende fattige mennesker er afhængige af skov i deres daglige liv. Samtidig er skoven afgørende for sikring af rent vand, fødevarer og energi samt som CO₂-lager og for bevarelse af biodiversitet. Derfor er det dybt problematisk, at skov ikke har fået en central placering i forbindelse med Rio+20 topmødet. Skov indgår i forhandlingerne, men i meget begrænset omfang og med et meget lavt ambitionsniveau. Omfattende trusler mod verdens skove, så som illegal tømmerhugst, ubæredygtig dæmningsbyggeri og biobrændstofproduktion, er stort set blevet overset i forhandlingerne op mod Rio+20.

Det er på samme måde problematisk, at biodiversitet ikke får mere plads i forhandlingerne. Den iboende værdi¹² af biodiversitet skal anerkendes. Bevarelse af verdens biodiversitet er ikke blot et middel til andre mål, men et mål i sig selv. Samtidig giver hensyn til biodiversitet muligheden for at skabe en mere bæredygtig ressourcenednyttelse, hvor biodiversitet er helt central.

Det er derfor nødvendigt, at det i forbindelse med Rio+20 topmødet klart og tydeligt bliver anerkendt, at en økonomi hverken kan være retfærdig eller grøn uden beskyttelse af skove og biodiversitet står som et kerneområde.

Det er samtidig vigtigt, at øvrige hensyn ikke fremmes på bekostning af skov og biodiversitet. Dette er blandt andet relevant i forhold til produktion af biobrændstof og biomasse, hvor dette øger presset på landområder og dermed truer verdens resterende skove.

Ligeledes er det helt afgørende, at oprindelige og lokale folk spiller en central og nødvendig rolle i beskyttelsen af skov og biodiversitet og deres inddragelse sikres i forbindelse med forvaltning og brug af skove og naturressourcer. Derfor må oprindelige, marginaliserede og lokale folks individuelle og kollektive rettigheder anerkendes og sikres – herunder oprindelige folks kollektive ret til jord, territorier og naturressourcer, samt ret til frit, informeret og forudgående samtykke i beslutninger, der vedrører deres liv og fremtid.

Den danske regering bør arbejde for, at skov og biodiversitet indgår mere centralt i Rio+20 processen, herunder et resultat på topmødet der sikrer, at ødelæggelse af biologisk værdifulde naturskove ("high conservation value areas") stoppes i dag, og at et totalt stop for netto afskovning og nedgang i biodiversitet opnås senest i 2020. Slutdokumentet fra Rio+20 mødet må samtidig opfordre til, at alle deltagende parter under konventionen om biologisk mangfoldighed gennemfører Aichi biodiversitets målene, der blev vedtaget på den 10. partskonference i 2010. Danmark må arbejde for, at subsidier og investeringer der fremmer skovrydning og nedgang i biodiversitet stoppes hurtigst muligt. Derudover må

---

¹¹ Af Verdens Skove, IWGIA & CARE

¹² Intrinsic value

Rio+20 topmødet bidrage til, at der opstilles og gennemføres globalt gældende bæredygtighedskriterier for biomasse og biobrændstoffer, der inkluderer alle relevante faktorer herunder de indirekte effekter (ILUC). Den danske regering bør ligeledes arbejde for, at henvisninger til de generelle menneskerettigheder samt til FN Deklarationen om oprindelige folks rettigheder bibeholdes og styrkes i slutdokumentet fra Rio.

7. Hav og fiskeri og fødevarerikkerhed¹³

I 2004 traf man under konventionen om biologisk mangfoldighed en beslutning om, at 10 % af verdenshavene skulle beskyttes inden 2012. Alligevel er reelt kun omkring 1 % af verdenshavene under en eller anden form for beskyttelse. Især dækker marint beskyttede områder en meget lille del (omkring 0,5 %) af det åbne hav¹⁴. Denne manglende beskyttelse og massivt overfiskeri har medført, at 85 % af verdens fiskebestande er fuldt udnyttede eller overfiskede.

En rapport fra FN's miljøprogram fra 2011 – "Towards A Green Economy" - vurderer, at den globale fiskeflåde har kapacitet til at fange 2,5 gange den mængde fisk, som det er biologisk forsvarligt at fiske i verdenshavene. Set i et ligheds- og fødevarerforsynings perspektiv er det yderligere bekymrende, at omkring 160.000 store fiskefartøjer, primært fra de rige lande, lander den samme mængde fisk som 3,8 mio. små fiskefartøjer.

Den danske regering må arbejde for, at det på Rio+20 besluttet, hurtigt at igangsætte arbejde med en implementeringsaftale under FN's Havretskonvention om beskyttelse og forvaltning af havområder udenfor national jurisdiktion; at landene forpligter sig til at nedbringe den globale fiskerikapacitet, og at den kapacitet, som biologisk forsvarligt kan bevares, giver prioritet til "small scale / low-impact" fiskeri ved bl.a. snarest at fjerne subsidier til industrielle fiskerflåder.

8. Governance: Styrkede institutioner og forvaltning¹⁵

I en verden, der er væsentligt ændret siden FN's miljø- og udviklingskonference 1992, er der behov for bred folkelig medvirken til at sikre globale løsninger. Desværre er civilsamfundet i mange lande under pres, og mange regeringer søger med alle midler at undertrykke uafhængige aktørers aktiviteter. Derfor er der behov for, at Rio+20 topmødet ender med beslutninger, der anerkender, involverer og sikrer civilsamfundet som en selvstændig social aktør.

Denne anerkendelse, involvering og sikring kan gennemføres ved aftaler om reformerede, internationale institutioner i FN's regi, som understøtter det at tænke globalt og handle lokalt. På kort sigt bør det indebære at ændre FN's miljøprogram, UNEP, til en international miljøorganisation, og at etablere et bæredygtighedsråd til afløsning af FN's bæredygtighedskommission, CSD. På længere sigt er der behov for reform og styrkelse af FN's økonomiske og sociale råd, ECOSOC, med plads til alle aktører, så det får mandat og kompetence til at agere effektivt i en forandret verden.

Oprette et globalt bæredygtighedsråd

I forbindelse med Rio+20 vil det være vigtigt at oprette et nyt stærkt bæredygtighedsråd i FN ('Sustainable Development Council'). Dette råd skal bygge på CSD's erfaringer med civilsamfundsinvolvering, blandt

---

¹³ Af Greenpeace

¹⁴ High seas

¹⁵ Af FN-forbundet

andet de såkaldte 'multistakeholder dialogues', samt bygge på erfaringerne med omdannelsen af FN's menneskerettighedskommission til FN's menneskerettighedsråd. Den indførte praksis med tilbagevendende lande-evalueringer i menneskerettighedsrådet, 'universal periodic review', kan tjene som inspiration til en styrket 'peer-review'-mekanisme. En mekanisme hvor landene med jævne mellemrum vurderer hinandens overholdelse af de internationale aftaler og fremskridt mod bæredygtighed. Dette skal ske for at sikre, at bæredygtig udvikling bliver integreret i FN-systemet på et tilpas højt niveau og at udviklingen monitoreres.

Det vil også være nødvendigt med periodiske vurderinger ("reviews") af planetens tilstand herunder de internationale finansielle institutioners ansvar. Hermed vil det blive muligt at vurdere, om de politiske tiltag er tilstrækkelige ift. planetens tålegrænse, eller om yderligere tiltag er nødvendige.

Etablere en bæredygtigheds-ombudsmands-institution

Der bør oprettes en post som global bæredygtigheds-ombudsmand, der ligeledes kan hente inspiration fra posten som FN's højkommisær for menneskerettigheder. Dette vil styrke den politiske bevågenhed omkring den globale bæredygtige udvikling samt bidrage til, at verdens ledere bliver holdt op på, hvad de lover.

Stærkere FN-organisation på miljøområdet

Der er også behov for et stærkere og mere koordineret FN-organ indenfor miljøområdet. Dette ved at opgradere UNEP, og give det et stærkere mandat samt tilstrækkelig og pålidelig finansiering. Et sådant styrket UNEP vil også med fordel kunne samle en del mindre organer og fonde for således at sikre en bedre og mere integreret tilgang til miljøudfordringerne.

Styrket inddragelse af civilsamfundet

Det er vigtigt at styrke inddragelsen af civilsamfundet og dets adgang til information og deltagelse i beslutningsprocessen. I den forbindelse er det vigtigt, at Rio-deklarationens princip om adgang til information og inddragelse bliver fulgt, som Europa har gjort det ved at vedtage Århus-konventionen. Det er vigtigt at arbejde for en udbredelse af Århus-konventionen og dens principper til globalt plan.

National opfølgning herunder nationale bæredygtighedsråd

Rio+20 topmødet må ikke bare sikre globale beslutninger, men også den nødvendige nationale og lokale handling. Derfor må beslutningerne på Rio+20 også resultere i nationale og lokale institutioner og processer, herunder nationale bæredygtighedsråd. Sådanne råd vil være en vigtig platform for at sikre konkret national og lokal opfølgning i landene, og vil give civilsamfundet bedre mulighed for at sikre, at regeringerne holder, hvad de lover.

For at de nationale bæredygtighedsråd skal være effektive, er det vigtigt, at de får konkrete opgaver herunder i forbindelse med opfølgningen på beslutningerne fra Rio+20 topmødet. Dette kan inkludere at sikre implementeringen af en retfærdig grøn økonomi og bæredygtighedsmålene på nationalt plan, rapportering, monitorering samt folkelig inddragelse og gennemførelse af uddannelse og oplysning for bæredygtig udvikling.

Det er vigtigt, at der sikres deltagelse af alle relevante aktører, herunder civilsamfundet, i forbindelse med bæredygtighedsrådene, globalt, nationalt og lokalt.

Den danske regering må arbejde for, at der på Rio+20 topmødet vedtages at oprette de nødvendige globale, nationale og lokale institutioner samt bedre forvaltning ("governance") for at sikre global bæredygtig udvikling. Herunder bør der oprettes et stærkt globalt bæredygtighedsråd i FN samt nationale bæredygtighedsråd, med mandat og redskaber til at følge og fremme bæredygtig udvikling både internationalt og nationalt. Danmark skal også arbejde for, at civilsamfundet rolle og muligheder styrkes, at lokale og regionale myndigheder i højere grad inddrages, og at UNEP's rolle og funktion opgraderes.

9. Finansiering – og redskaber til at sikre implementering¹⁶

Hvis det skal lykkes at skabe bæredygtig udvikling, er det nødvendig at sikre øget finansiering, teknologiudvikling og -deling samt kapacitetsopbygning. I øjeblikket er viljen til dette meget mangelfuld – ikke mindst fra de rige landes side. Selv om dele af verden på nuværende tidspunkt gennemgår en finansiell krise, må det ikke ødelægge ambitionsniveauet for Rio+20 topmødet. Tværtimod må løsningen på den økonomiske, den miljømæssige og den udviklingsmæssige krise sammentænkes.

Det er således afgørende at ambitionsniveauet og forpligtelserne mht. finansiering, kapacitetsudvikling samt teknologiudvikling og -deling øges væsentligt i forbindelse med Rio+20. De rige lande - herunder EU og Danmark - har stadig et specielt ansvar her for at hjælpe de fattigste lande – et ansvar de nu må leve op til.

De rige lande må blandt andet leve op til deres løfter om udviklingsbistand til de fattige lande. Og der skal sættes yderligere støtte til rådighed til miljø, klima og bæredygtig udvikling, og denne skal være ny og additionel ift. den fattigdomsorienterede udviklingsbistand.

Regeringerne må, som nævnt tidligere, sikre, at den private sektor bidrager med den tilstrækkelige finansiering, teknologi og kapacitetsopbygning gennem vedtagelse af de nødvendige rammebetingelser. Det er staternes ansvar.

Der er også behov for at etablere nye innovative finansieringskilder til bæredygtig udvikling, samt afskaffe subsidier, der støtter en ubæredygtig udvikling. Det må landene vedtage på Rio+20.

Den danske regering må arbejde for, at der i forbindelse med Rio+20 tages beslutning om den nødvendige øgede finansiering til bæredygtig udvikling, kapacitetsopbygning og teknologideling – og at de rige lande nu lever op til det ansvar, de har på området. Danmark må i den forbindelse arbejde for, at EU og andre rige lande lever op til 0,7 % målet for udviklingsbistand herunder de delmål, der er sat op.

Danmark må også arbejde for at der afsættes yderligere støtte til miljø, klima og bæredygtig udvikling. Herunder må Danmark selv genoptage de tidligere danske mål om 1 % i fattigdomsorienteret udviklingsbistand og derudover mindst 0,5 % til en global ramme herunder klimabistand.

---

¹⁶ Af Mellempfolkeligt Samvirke & Folkekirkens Nødhjælp

Danmark bør gå forrest mht. at specificere og fremme de nødvendige rammebetingelser for den private sektor, herunder arbejde for, at EU påtager sig sit ansvar og også sikrer kohærens ift. andre politik områder (landbrug, fiskeri, handel etc.).

Danmark må derudover arbejde for at der etableres nye og innovative finansieringskilder (herunder en skat på finansielle transaktioner), samt at det vedtages at udfase ubæredygtige subsidier og støtteordninger på en socialt bæredygtig måde.

10. Ligestilling¹⁷

Kvindes og pigers rettigheder og ligestilling er en rød tråd, som forbinder de tre dimensioner i bæredygtig udvikling: det sociale/udviklingsmæssige, det økonomiske samt det miljømæssige. Kvinders aktive deltagelse og stemme har afgørende betydning i fødevarerproduktion, husholdningers bæredygtighedsevne og miljøforvaltning og –bevarelse samt tilpasning til klimaforandringer på husholdnings-, lokalt og nationalt niveau. Samtidig er fattige kvinder og piger blandt de hårdest ramte af klimaforandringerne. Derfor er rettigheder og ligestilling afgørende vigtige for Rio+20 processen.

Adgang til og kontrol over rettigheder og ressourcer – jord, uddannelse, teknologi, markeder, kredit og andre finansielle ydelser og selvbestemmelse over egen krop og sundhed, herunder, hvornår og hvor mange børn den enkelte kvinde vil have, samt adgang til sundhedsydelser, så kvinder ikke dør i barselseng – er vigtige forudsætninger for kvinders og pigers aktive deltagelse som verdensborgere. Kvinders og pigers seksuelle og reproduktive rettigheder og sundhed er central for ligestilling mellem kønnene, styrkelse af kvinderettigheder (empowerment) og menneskerettigheder, og kontrol over egen seksuel og reproduktiv sundhed, og adgang til og mulighed for valg af sundhedsydelser er afgørende for, at der kan opnås en bæredygtig udvikling. Selvbestemmelse og valgmuligheder er nøgleforudsætninger for ligestilling og fuldgyldig deltagelse i hjemmet og samfundet.

Den danske regering må arbejde for, at de oprindelige principper og beslutninger fra Rio-processen fastholdes, styrkes og udbygges til at anerkende og respektere kvinders nødvendige deltagelse i og andel i skabelsen af en ansvarlig og bæredygtig udvikling for alle i forbindelse med Rio+20 topmødet. Ligestilling, inklusiv kontrol over egen seksuel og reproduktiv sundhed, bør være en grundsten i udviklingen af SDG'erne.

11. Befolkningsdynamikker, reproduktiv sundhed og rettigheder¹⁸

Befolkningsdynamikker og befolkningsvækst - hvor folk bor, hvad de laver og hvordan de lever – er vigtige faktorer for bæredygtig udvikling. I dag er der 7 milliarder mennesker på jorden, og ifølge FN vil dette tal stige til mellem 7,8 – 12 milliarder i 2050, hvis fertilitetskurven fortsætter sin nuværende udvikling. Befolkningsvækst har betydning for forbruget og efterspørgslen af vigtige ressourcer som vand, mad og energi på globalt og lokalt niveau.

---

¹⁷ Af Kvindernes U-landsudvalg (KULU) & Sex & Samfund

¹⁸ Af Kvindernes U-landsudvalg (KULU) & Sex & Samfund

Befolkningsspørgsmålet har siden den første Rio konference været et kontroversielt emne, hvor kvinders fødsler får skyld for miljøødelæggelser og for at true verdens bæredygtighed, og dette har ført til store kvinde- og menneskerettighedsovergreb i form af tvangssterilisering og andre befolkningskontrol-tiltag. Dette er udtryk for en falsk ligning. Det er muligt at påvirke verdens befolkningsvækst på en *rettighedsbaseret måde* ved at arbejde for, at kvinder og mænd får ret til og mulighed for selv at bestemme, hvor mange børn de vil have samt hvornår de vil have dem.

Studier har længe vist, at kvinders og pigers adgang til moderne præventionsmidler, uddannelse, arbejde, produktionsmidler, kredit mm. fører til en mere bæredygtig befolkningsvækst for den enkelte familie såvel som for samfundet.

Men kvinder og mænd må få ret til og mulighed for selv at bestemme, hvor mange børn de vil have og hvornår. Dette er desværre langt fra realiteterne i dag, hvor 215 millioner kvinder, der ikke vil være gravide, ikke har adgang til prævention. Den fattigste fjerdedel af kvinderne i Afrika syd for Sahara får i gennemsnit 2 børn mere, end de gerne vil have. Der mangler ligestilling, og behovet for seksualundervisning og uddannelse er massivt.

Den danske regering bør arbejde for at Rio+20 topmødet anerkender vigtigheden af befolkningsdynamikker og trends i forhold til at skabe bæredygtig udvikling. Topmødet bør beslutte at styrke ligestilling gennem indarbejdelse af kvinders kontrol over egen reproduktiv og seksuel sundhed samt adgang til og mulighed for valg af sundhedsydelse i SD'erne. Dette bør omfatte sikring af universel adgang til familieplanlægning, seksualundervisning og sundhedsklinikker og andre reproduktive sundhedsydelser og uddannelser for alle samt styrkelse af unges rettigheder.